

Is de werking van de gevangenissen voldoende veranderd in de loop van de tijd?

Een betoog van Ferre Seberechts als onderdeel van zijn jaarwerk over het gevangeniswezen in België. Ferre is 17 en zit in de tiende klas (4de middelbaar) van Steinerschool De Es in Antwerpen-Berchem.

Goedenavond

Ik heb mijn jaarwerk gemaakt over de Belgische gevangenissen. Ik heb voor dit onderwerp gekozen omdat ik meer wou weten over het leven in de gevangenis zelf. Ik wou weten wat er wordt gedaan om gevangenen voor te bereiden op hun leven buiten de gevangenis.

De vraag die ik mij stelde was: is de werking van de gevangenissen voldoende veranderd in de loop van de tijd?

Na het schrijven van mijn jaarwerk ben ik van mening dat de gevangenissen niet voldoende zijn geëvolueerd met de tijd.

Ik zeg dat op basis van de volgende vaststellingen:

1. De populatie in de gevangenissen is in de loop van de jaren veranderd. Vroeger zaten er bijvoorbeeld ook zwervers in de gevangenis, nu zijn er dan weer veel mensen met een drugsprobleem. Voor die gevangenen is een andere begeleiding nodig. Er is ook een duidelijk tekort aan gepaste hulp voor gevangenen met zware mentale problemen. Het probleem is dat als je de problemen niet kan aanpakken in de gevangenis, die problemen er ook nog steeds zijn na de gevangenisstraf.
2. De gebouwen zijn verouderd en er is te weinig plaats. België neemt de derde plaats in op de lijst van lidstaten van de Raad van Europa die het meest te maken hebben met overbevolkte gevangenissen. Per 100 beschikbare plaatsen telt ons land 117 gevangenen. Dat blijkt uit de jaarlijkse gevangenisstatistieken die de Raad van Europa heeft verzameld. De nood aan plaatsen is dus groter dan het aanbod.
3. Men zet heel veel criminelen samen op 1 plaats en zo maakt men eigenlijk een leerschool voor de criminaliteit. Dit vertelde ook de ex-gevangene die ik geïnterviewd heb.
4. Door het opgesloten zitten en een beperkt bezoekrecht, kunnen ze ook weinig nieuwe mensen leren kennen en aan een beter sociaal vangnet werken.
5. De doelstelling van een gevangenisstraf is veiligheid en afschrikken, maar de missie van de gevangenis is 'de verbetering van de crimineel'. Het probleem is dat door het strenge regime de gevangenen veel afleren. Ze mogen weinig en moeten voor alles toestemming moeten vragen. Daardoor leren ze het af om zelf beslissingen te nemen, zeker als ze lang opgesloten zitten. Uit een onderzoek in 2017 blijkt dat 44% van de gevangenen opnieuw in de cel belandt. Dus de gevangenis van vandaag slaagt niet voldoende in haar missie.

Als de gevangenis zijn missie wil waarmaken dan zal er dus wel wat moeten veranderen.

Ik vind de ideeën van Hans Claus, de gevangenisdirecteur van de gevangenis in Oudenaarde wel goed. Hij pleit voor een nieuw model met de naam 'de huizen'. Het idee is dat een gevangenis verdeeld wordt in kleinschalige huizen die gesloten, halfopen of open zijn. Ieder huis heeft huisbewaarders (cipiers) die gebonden zijn aan het huis.

De gevangene krijgt een oplossingsplan dat bestaat uit een plan voor zijn straf en een plan voor zijn leven na de gevangenis. Het doel is om een goed sociaal netwerk rond de gevangene bouwen zodat die niet hervalt. De gevangene krijgt ook inspraak in de stappen en ook verantwoordelijkheid om die stappen te zetten.

Hij verhuist naar gelang zijn traject van het ene huis naar het andere en krijgt een begeleider die hem het hele traject langs de verschillende huizen volgt. Zo komt er ook geen breuk in de begeleiding. Wat nu wel zo is. Het laatste huis is een open huis dat de stap naar de vrijheid veel kleiner moet maken.

Zijn idee is best revolutionair en zou ook betekenen dat ze de gevangenissen moeten herbouwen. Daar zijn geen middelen voor. Daarom zijn niet alle gevangenisdirecteuren het er mee eens, ze vinden het idee niet zo realistisch. De directeur van Brussel zei wel dat ze nu met transitiehuizen zouden starten, dat is zo'n beetje het idee van het laatste huis in het boek van Claus.

Ik denk dat het goed is dat ze meer aandacht hebben voor de overstap naar de gewone wereld, want als je je straf hebt uitgezeten, is die voorbij en moet je best niet hervallen en ook de kans krijgen om het beter te doen. Dat is niet zo gemakkelijk, want terwijl je in de gevangenis zit, verandert er van alles buiten de muren, sommige mensen hebben ook geen banden meer buiten de gevangenis muren. Daarom vind ik zo'n overstaphuis wel belangrijk. Hierdoor krijgen gevangenen de kans om geleidelijk hun nieuwe leven op te bouwen, nieuwe mensen te leren kennen en een betere nieuwe start te maken. Want dat is uiteindelijk voor iedereen het beste.

Wie geïnteresseerd is, kan ik het boek van Hans Claus zeker aanbevelen.

Bedankt voor jullie aandacht.
Ferre Seberechts